

Rana
kommune

Budsjett og økonomiplan 2026-2029

Kommunedirektørens forslag 5. november 2025

Foto: Torstein Karlsen

iHarstad 03.11.2025
**Kuttbudsjettet: Kommunen
varsler nedbemanning og full
omstilling**

Harstad kommune melder store
neste årene for å få økonomien
I den nye økonomiplanen for p
2029 foreslår kommunedirekt
innsparinger på over 200 mill
en reduksjon på 65 årsverk.

Tromsø kommune 05.11.2025

Nytt økonomisjokk - slik får det konsekvenser for deg og meg

Styrer rett mot ROBEK med et smil

år direkte
ggere. Foreslår
e og skole.
lt på en
tsresultat på 195
rekke
g for å unngå Robek.

Hemnes

04.11.2025

RanaBlad

Vil kutte i lærerstillinger, stenge basseng og bibliotek, legge ned ungdomsklubb, fjerne aktivitetstilbud for eldre og innføre eiendomsskatt

KommunalRapport

Brenna ber lokalpolitikere prioritere rett

04.11.2025

Tross blodrode tall i Kommune-Norge, mener Aps forhandlingsleder Tonje
Brenna at de har sørget for pengeløft i kommunene. Hun ber lokalpolitikerne ta
ansvar for egen økonomisk situasjon.

Oslo 20251013.Parlamentarisk leder Tonje Brenna (Ap) under trontaledebatten i Stortinget. Foto: Cornelius Poppe / NTB

Budsjett og økonomiplan 2026-2029

Politisk involvering

Budsjettforutsetninger KST

18.Juni

Bakgrunnsmateriale budsjettsamling

4.Oktober

Politisk budsjettsamling

13.-14.Oktober

Statsbudsjettet

15.Oktober

Kommunedirektørens forslag budsjett og økonomiplan

5.november

Spørsmål og svar

5.-14.november

Formannskapets innstilling til kommunestyret

25.november

Vedtak i kommunestyret

17.desember

Kommuneloven og økonomi

§ 14-1. Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte økonomien slik at den **økonomiske handleevnen** blir ivaretatt over tid.

§ 13-1 og § 13-2. Kommunedirektøren har ansvar for at kommunen drives i samsvar med lover, forskrifter, politiske vedtak og **økonomiske rammer**.

Kommunedirektøren skal sørge for at:

- Kommunen har **økonomisk kontroll** og bærekraft på lang sikt
- At midlene **brukes i samsvar med kommunestyrets vedtak**
- Kommunedirektøren skal også foreslå tiltak for å gjenopprette balanse dersom **økonomien** utvikler seg uheldig.

Kort sagt - kommunedirektøren skal sikre
god økonomistyring og ressursbruk.

KOMMUNELOVEN
(LOV OM KOMMUNER
OG FYLKESKOMMUNER)

av 22. juni 2018 nr. 83

med endringer, sist ved lov
av 16. juni 2023 nr. 62
(i kraft 1. mai 2024)

med historiske noter

Vi blir flere eldre

Økning i utenforskap

Mangel på arbeidskraft
med riktig kompetanse

Redusert økonomisk
handlingsrom

Endringer i
folkehelseprofilen

Klima-, miljø-, og
naturutfordringer

Endret behov knyttet til
beredskap og sikkerhet

Rask teknologisk
utvikling

Endrede spilleregler på
arbeidsmarkedet

Kunnskapsbasert styring

- ✓ Økonomiske handlingsregler
- ✓ Kommunikasjonsstrategi
- ✓ Gode beslutningsunderlag og god styringsinformasjon.
- ✓ Samhandling mellom administrativt og politisk nivå
- ✓ Tenker langt og handler nå!

**KOMMUNAL
ØKONOMISK
BÆREKRAFT**

Sentrale underlagsdokumenter

- [Perspektivanalyse](#)
- [Kommunaløkonomisk analyse](#)
- [KOSTRA analyse](#)
- [Kommunebarometeret](#)
- [Levevilkår i Rana \(2021\)](#)
- Spørsmål og svar

Underlagsdokument

[Perspektivanalyse 2026 ↗](#)

[Kommunebarometeret 2025 Rana \(PDF, 2 MB\)](#)

[Kommunaløkonomisk analyse 2025 ↗](#)

[KOSTRA analyse Rana kommune 2025 \(PDF, 5 MB\)](#)

Foto: Gro Sæten

Foto: Lars Solbakken

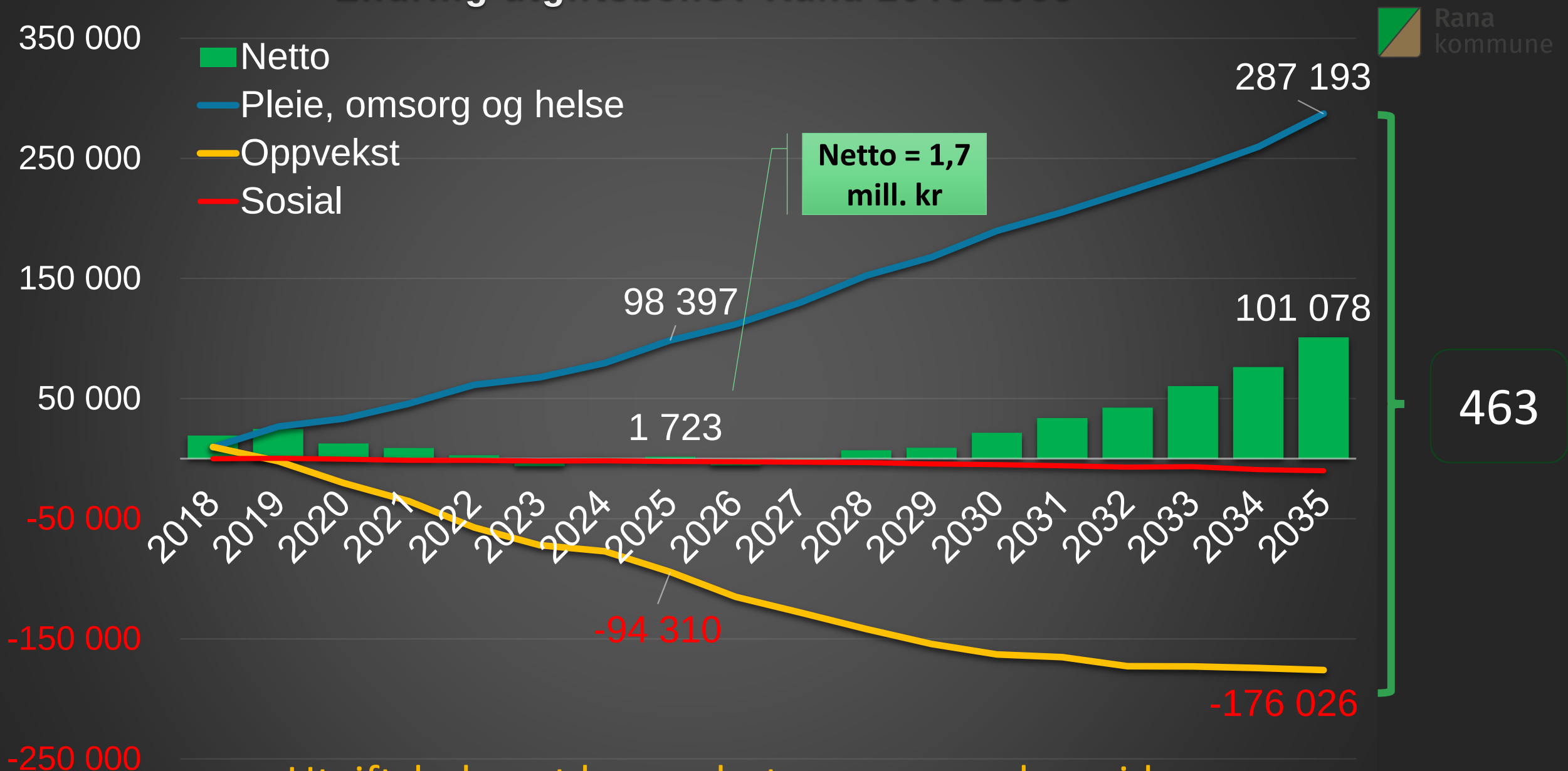

Inntektssystemet gir NETTO utjevning

- Inntektssystemet fra staten gir netto utjevning:
 - + Økt behov i pleie og omsorg
 - (**MINUS**) redusert behov blant barn og unge
 - = **Rammeoverføringen fra staten**
- Staten forutsetter at kommunen **flytter krone for krone** mellom tjenesteområdene ettersom behovet forandrer seg

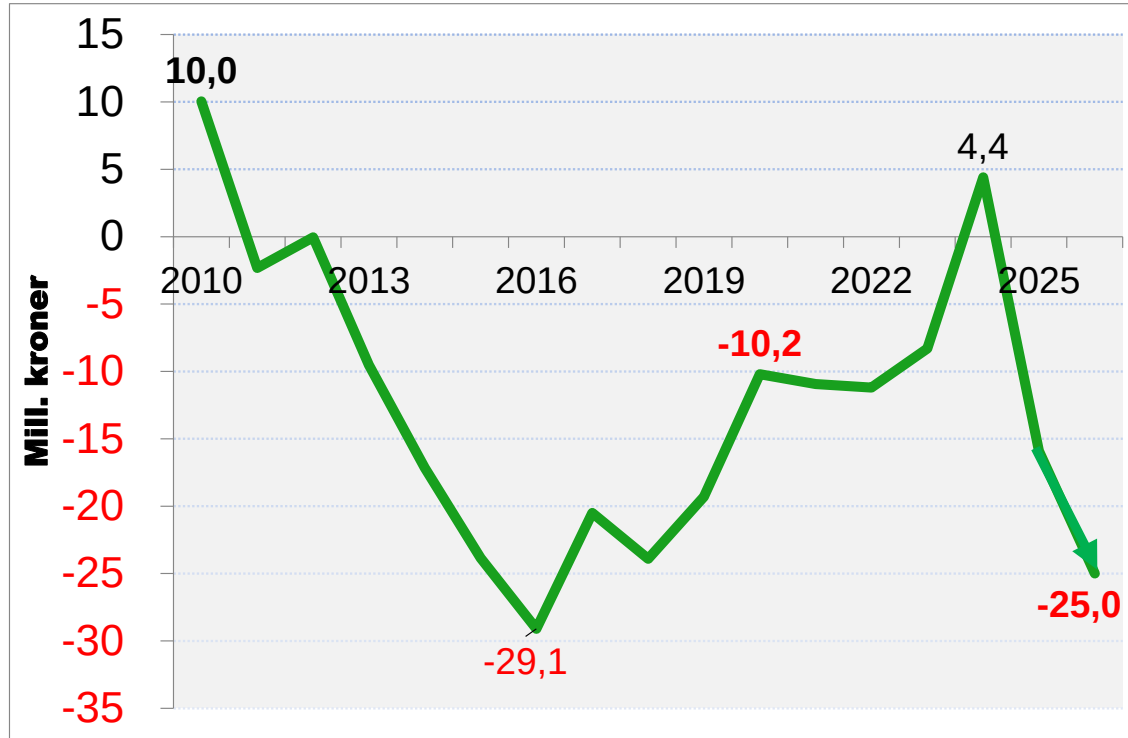
→ En stor utfordring for store deler av kommune-Norge

Endring utgiftsbehov Rana 2018-2035

Utgiftsbehovet har endret seg – og endres videre

Blir mer «lettdreven» og avviker fra landet

Rana
kommune

- Færre barn og unge og flere eldre
- Færre yrkesaktive
- Vesentlig færre innvandrere og flyktninger

	Utgiftsbehovs indeks	+ / - utjevning	Endring fra 2025
Kriterie	Lands- gjennomsnitt = 1	(1000 kr)	
0 år	90 %	-476	-528
1-5 år	91 %	-26 855	6 165
6-12 år	92 %	-27 419	-5 398
13-15 år	97 %	-4 196	-5 613
16-22 år	99 %	-311	423
23-24 år	87 %	-1 573	203
25-66 år	98 %	-5 572	-900
67-79 år	113 %	17 954	2 089
80-89 år	124 %	30 884	2 650
over 90 år	127 %	21 735	-3 395
Sum		-20 199	
Øvrige kriterier		-4 798	

Trekk 0-15
år: 59 mill. kr

Tilførsel 67 +
71 mill. kr

- Få med lav inntekt - flere med lav utdanning
- Flere uføre og personer med nedsatt funksjonsevne

Kvaliteten øker

- **Kommuneindeksen 2025 - 43.plass** (2024: 316.plass)
 - Agenda Kaupang - Styring, kvalitet, effektivitet, finans og kostnader
- **Kommune NM 2025 (NHO) - 84. plass** (2024: 117.plass)
 - Attraktivitet og lokal vekstkraft basert på forhold ved næringsliv, arbeidsmarked, demografi, kompetanse, og kommunal økonomi.
- **Kommunebarometeret 2025 - 81.plass** (2024: 115.plass)
- *Åpenhetsbarometeret 2023 – 86.plass (2022: 315.plass)*
- *Grad av lovoppfyllelse 2023: 89 prosent*

Statsbudsjettet 2026

Store omstillingsbehov framover

Vi blir færre
barn og unge
og flere eldre

Knapphet på
arbeidskraft

Sterk vekst i utgifter til helse og omsorg

Endring i anslåtte, årlige kostnader fra 2025 til 2035 pga. befolkningsendringer. Mrd. 2024-kr. Kilde: Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi
Foto: iStock

Mindre statlig styring

- Kommunene har behov for mer handlefrihet for å omstille
- Kommunekommisjonen skal foreslå endringer i den statlige styringen

Summen av krav og oppgaver er ikke bærekraftig over tid

Budsjett og økonomiplan 2026-2029

Kommunedirektørens forslag 5. november 2025

Forventningsgapet

TILBUD

Samfunnets evne til
å levere tilstrekkelig
personell

ETTERSPØRSEL

Befolkningens
etterspørsel etter
tjenester og personell

Det går i riktig retning, men ikke fort nok.

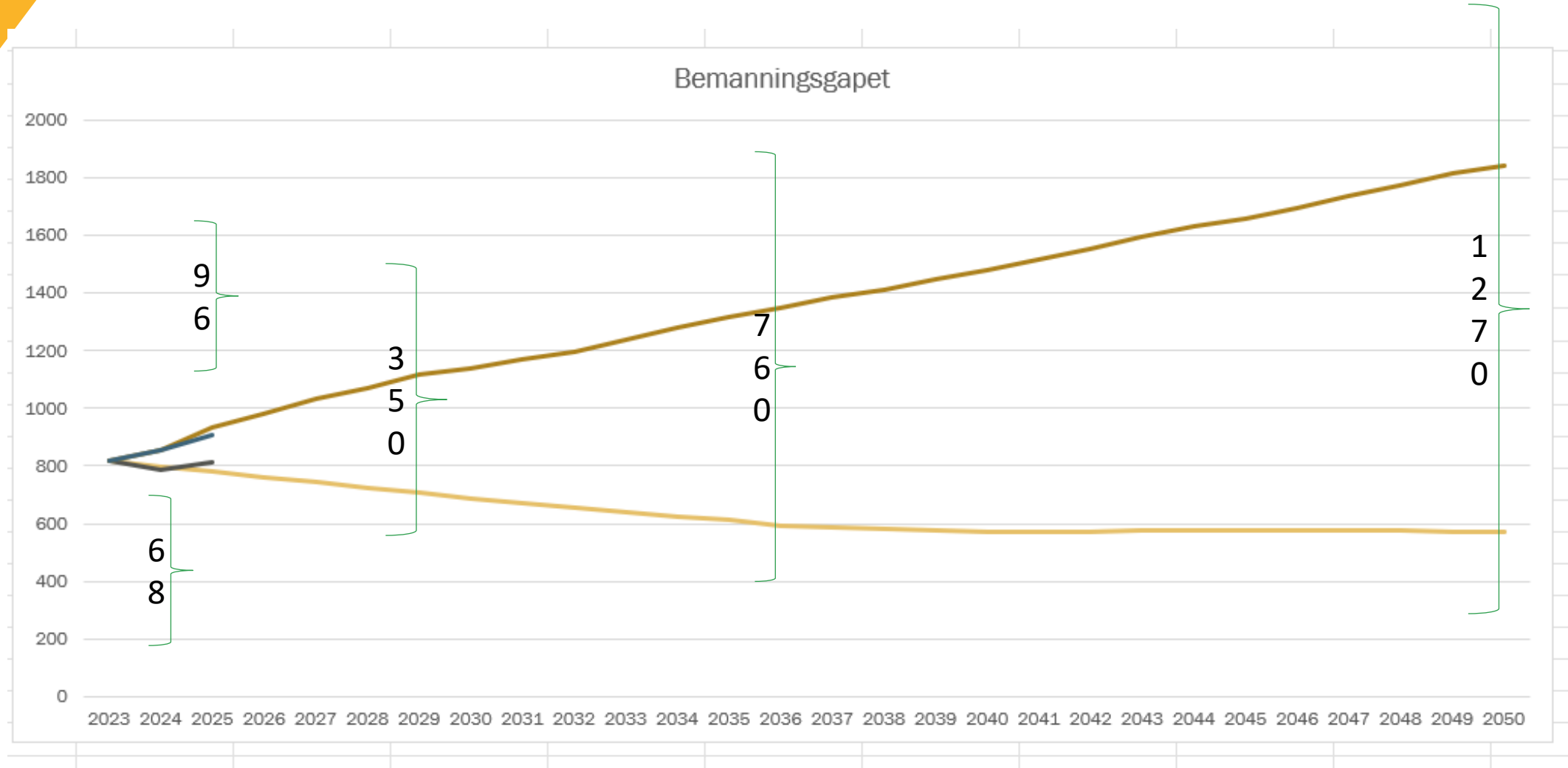

Foto: Build Up Helgeland

Strategiplan for tjenester til eldre

- Samle i stedet for å spre, bruke bemanning på tvers
- Avvikle gamle tungdrevne bygg
- Mindre bemanningsintensive tjenester
- Digitalisere og automatisere
- Dekningsgrad gradvis ned mot 10-11 prosent

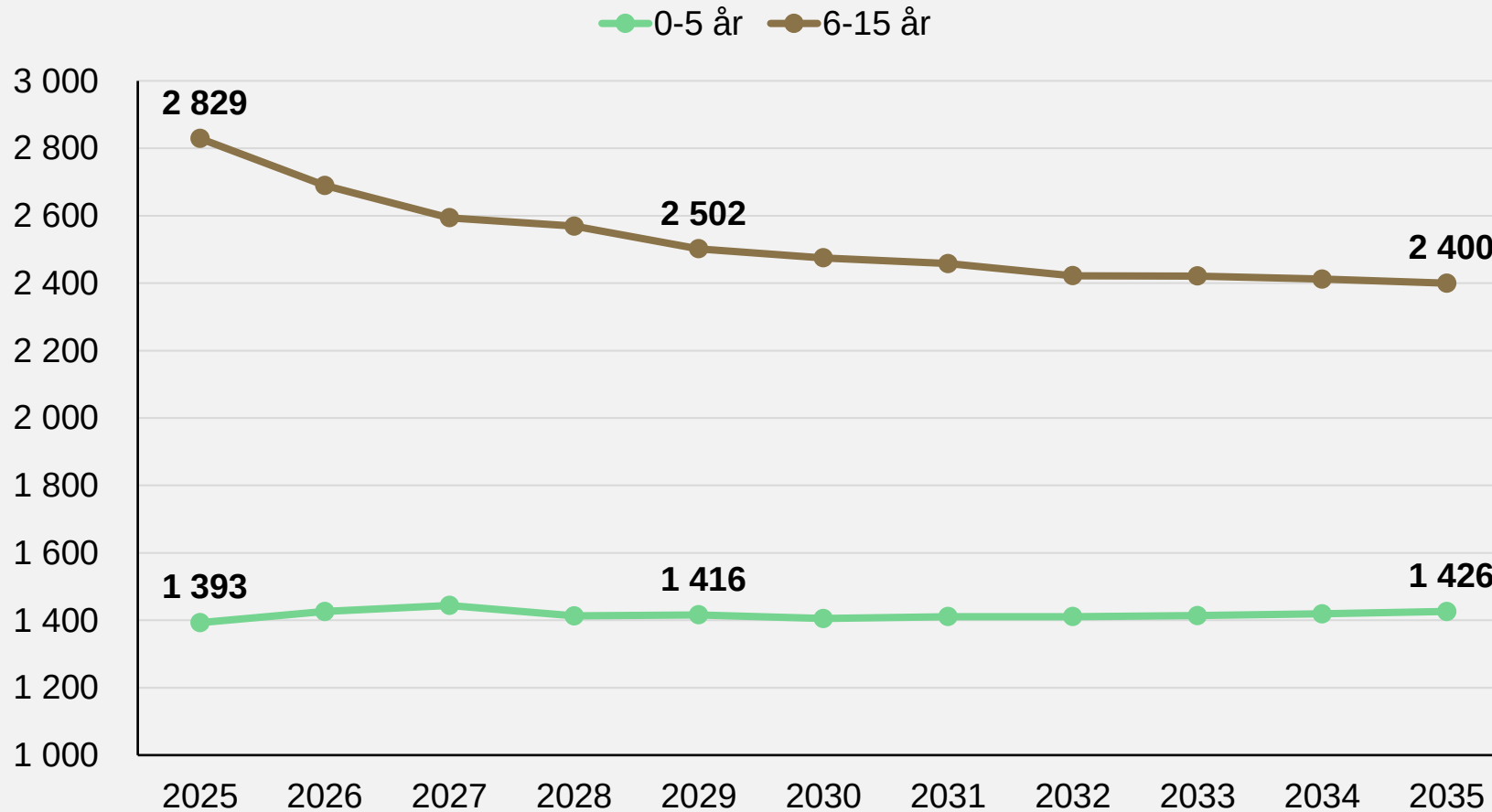
Ostehøvel ikke lengre mulig

- Ytteren avvikles med 16 plasser 2026 - 2027
- Dekningsgrad reduseres med 1 prosent i perioden 2026 - 2027
- Reduksjon fysioterapi (vakante hjemler)
- Øke egenandeler
- Sentralkjøkken
- Omstrukturere boliger miljøterapeutisk avdeling (MTA)

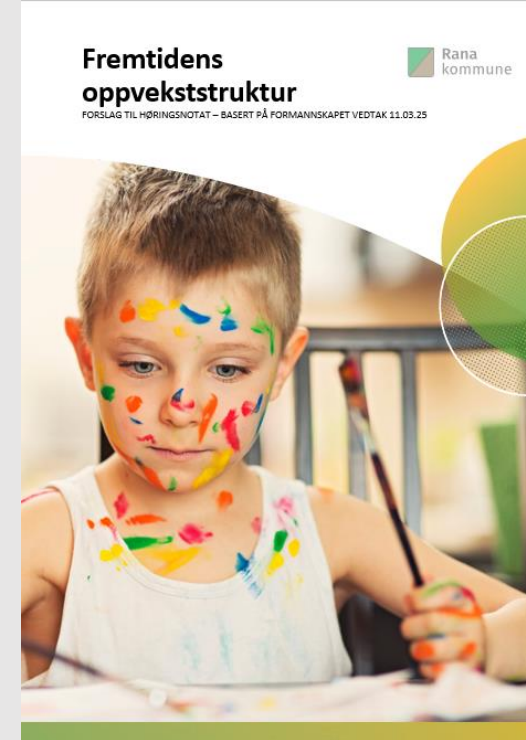
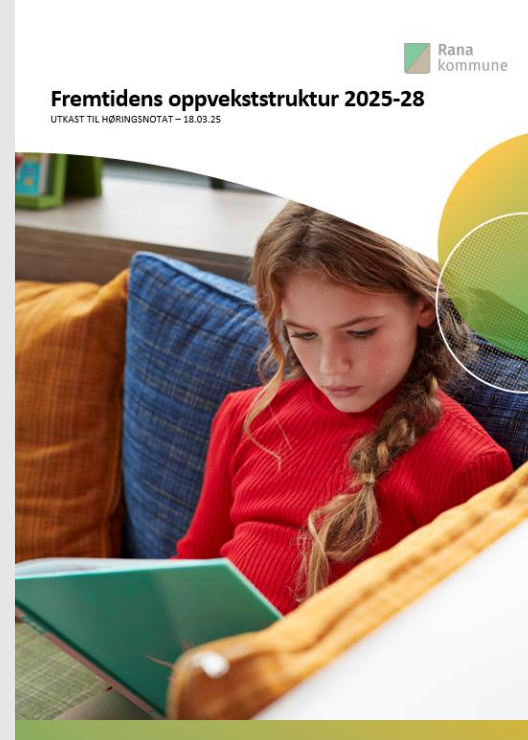

Struktur – skape handlingsrom for utvikling og kvalitet

Antall barn og unge går raskere ned enn tidligere prognoser har vist.

Oppvekststruktur – prosess så langt

Fra kommunedirektørens forslag til høringsnotat ble lagt frem høsten 2024 har vi nå fått vårt tredje forslag. Totalt er **37 alternativer** vurdert inkludert 0-alternativet.

Omstillingsbehovet i oppvekst øker

- når omstilling utsettes

(Tall i mill. kroner)	2025	2026	2027	2028
Budsjett og økonomiplan 2025 - 2028	18,7	40,7	43,3	52,8
	2026	2027	2028	2029
Budsjett og økonomiplan 2026 - 2029	19,8	34,1	52,9	75,5
Herav utgjør strukturtiltak	13,6	31,3	36,6	44,2

Hva sier Menon-rapporten

- Bekrefter utfordringsbildet og at oppvekst og kultur må bidra for å kunne gi et godt helse- og omsorgstilbud.
- Strukturendringer er nøkkelen for å kunne gi robuste tilbud med god kvalitet også i fremtiden.
- Anbefaler å avvikle fire barnehager og etablere en ny barnehage
- Anbefaler å legge ned to skoler og et ungdomstrinn i tillegg til Skonseng
- Opprettholde satsingen på forebyggende arbeid, slik at barnevernet fremdeles kan jobbe effektivt.
- Være varsomme med kutt i kultursektoren, men se kritisk på hvordan vi løser enkelte oppgaver.

Utredning av organisering og effektivisering i oppvekst- og kultur i møtet med demografiske endringer

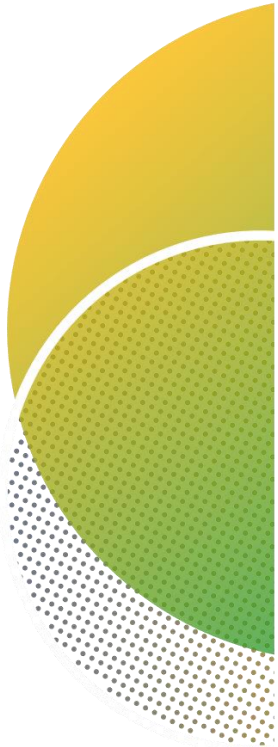
Mål for ny oppvekststruktur

- Skape et robust og kvalitativt godt tilbud der barnets beste ligger til grunn.
- Skape en struktur med fleksibilitet inn i fremtiden
- Mer likeverdig fordeling av ressursene mellom de ulike enhetene og mellom sektorene
- Skreddersydde tilbud til barnehagebarn og elever som trenger det aller mest – egen ressursenhet med helsefaglig kompetanse
- Rom for å jobbe forebyggende og med tidlig innsats
- Utnytte arealkapasiteten gjennom å redusere antall kvadratmeter og større sambruk

Anbefaling skole

Skole	Anbefaling	Iverksetting
Skonseng barneskole	Legges ned og elevene flyttes til Storforshei og Gruben.	Høsten 2026
Storforshei barne- og ungdomsskole*	Barneskole for 125 elever, og ungdomsskole for inntil 75 elever i modulbygg.	Høsten 2026
Selfors barneskole	Legges ned og elevene flyttes til Lyngheim	Høsten 2026
Ytteren barneskole	Etablere oppvekstsenter med barneskole for 175 elever, barnehage med 154 plasser, ressursenhet for barnehage, spesialpedagogisk enhet for barnehage, PPT og fritidsklubb.	Høsten 2026
Gruben skole	Det etableres ressursenhet for elever med særlig behov for skjerming.	Høsten 2026
Lyngheim	Flyttes til dagens Rana ungdomsskole avd. Mo.	Høsten 2028
Rana ungdomsskole	Elevene samlokaliseres ved Moheia.	Høsten 2028

Anbefaling barnehage

Barnehage	Anbefaling	Iverksetting
Ytteren miljøbarnehage	Legges ned og barna flytter til Ytteren oppvekstsenter.	Høsten 2026
Revelheia barnehage	Legges ned og barna flytter til Ytteren oppvekstsenter.	Høsten 2026
Selfors barnehage	Legges ned og barna flyttes til barnehager med ledig kapasitet.	Høsten 2029
Englia barnehage	Renoveres og tilrettelegges for økt kapasitet.	I løpet av perioden etter nærmere behov.
Barnas hus eller Langnes	Renoveres og tilrettelegges for økt kapasitet.	I løpet av perioden etter nærmere behov.

Videre prosess – oppvekststruktur

- Administrasjonen bygger videre på kommunestyrets vedtak, Menon-rapporten og tidligere utredninger.
- Saken må ses i sammenheng med budsjett og økonomiplan. Som gir føringer for struktursaken.
- Budsjett og økonomiplan legges frem den 5. november.
- Struktursaken offentliggjøres den 12. november.
- Det betyr at saken vil bli politisk behandlet, med vedtak i KST 16.-17. desember.
- Saken kan sendes ut på høring 17. desember.
- Parallelt kan det sendes ut saker om skolekretsgrenser og opptaksområder, samt endring av forskrift for kommunale barnehager på høring.
- Forslag til høringsfrist: 11. februar 2026
- Saken behandles endelig mars 2026.

Tiltak teknisk sektor

- Areal effektivisere og avhende bygg på en lønnsom måte og raskest mulig
- Kutte i ikke lovpålagte oppgaver
- Øke inntektene der det er mulig
- Senke enhetskostnader gjennom økt egenregi
- Omorganisere, digitalisere og øke bruke av KI for å redusere personellbehovet
- Redusere behov for vedlikehold av vei gjennom reduksjon av omfang (omklassifisering av vei)

Støttetjenesten

Alle steiner må snus

Samlet omstillingskrav er 6,1 mill. kr i perioden

- SMART prosjekt
 - Portefølje med effektiviseringsprosjekt som bidrar til mer effektive arbeidsprosesser og arbeidsflyt
- Ny førstelinje – tjenesteportal og innbyggertorg
 - Innbyggerne møter kommunen på nye måter
- Samarbeid og tjenestekjøp
- Kantinedrift rådhuset – ny modell
- Folkevalgte på snitt KG 9 og KG 10

Foto: pxhere.com

Endring og omstilling

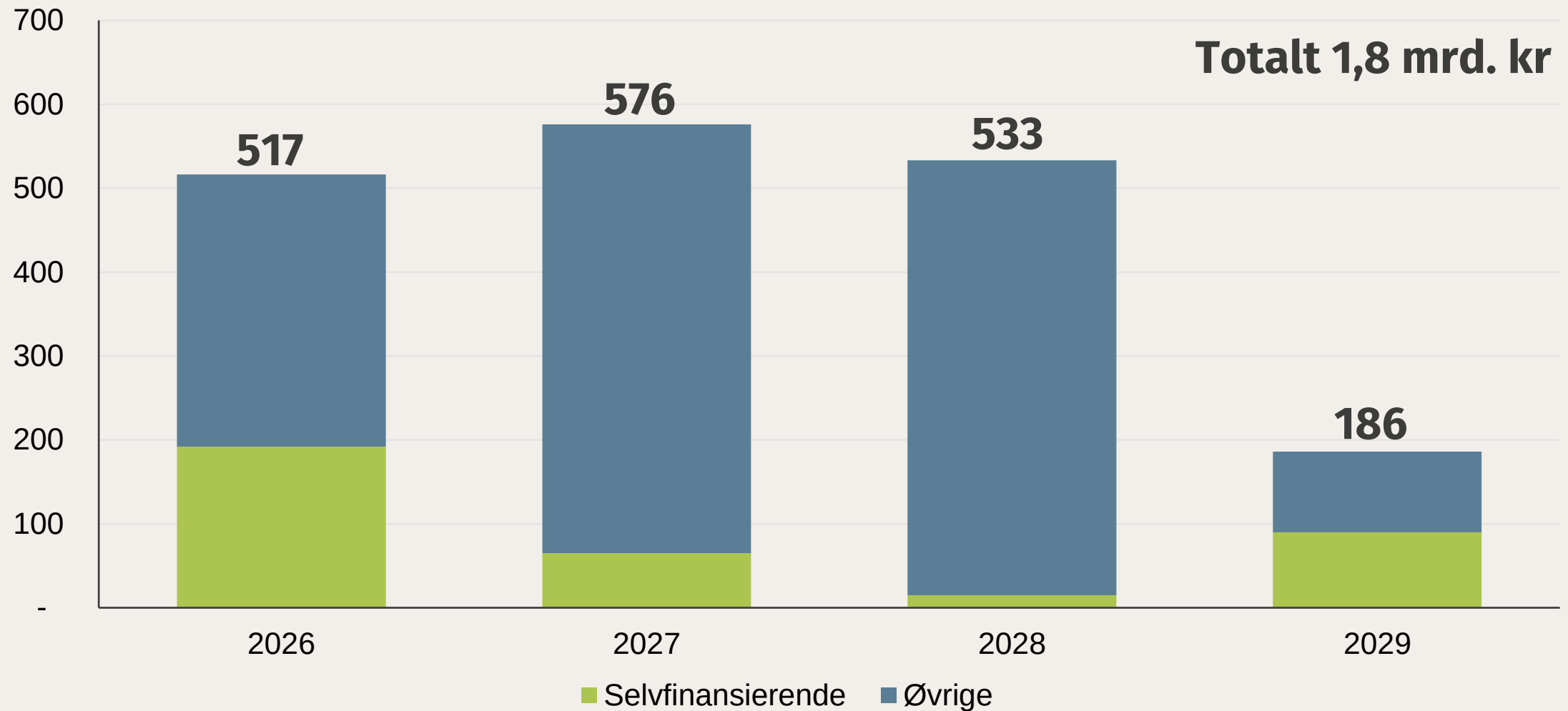
Sektor	B-2025	2026	2027	2028	2029	Sum
Støttetjeneste	136 302	-1 831	-3 052	-4 273	-6 105	-4,5 %
Oppvekst og kultur	684 682	-23 755	-38 125	-54 896	-75 451	-11,0 %
Helse og mestring	755 702	-11 795	-22 295	-31 245	-38 454	-5,1 %
NAV kommune	52 641	-610	-1 060	-1 460	-2 060	-3,9 %
Tekniske tjenester	225 571	-5 750	-9 775	-13 000	-17 163	-7,6 %
Kirkelig fellesråd	15 762	-186	-309	-432	-617	-3,9 %
Totalt	1 870 660	-43 927	-74 616	-105 306	-139 850	-7,5 %

Inkludert demografinedtrekk – oppvekst og kultur

Investeringer

Forslag investeringsskisse 2026-2029

Investeringer 2026 - 2029

• Solsiden bo- og aktivitetssenter	1 032 mill. kr
• Vann og avløp	302 mill. kr
• Skoler og barnehager	150 mill. kr
• Kommunale veier og infrastruktur	104 mill. kr
• Fremtidens rådhus, kino og samf.hus	90 mill. kr
• Boliger MTA	60 mill. kr
• Kirkelig fellesråd	14 mill. kr
• Kjølerom	12 mill. kr
• Øvrige investeringer	50 mill. kr
• <i>Pensjon, digitalisering, bibliotekbuss og småinvesteringer</i>	

➤ **Totalt**

1 813 mill. kr

Finansiering investeringer

• Bruk av lån	741 mill. kr
• Tilskudd fra andre	403 mill. kr
• Herav Husbanken, 373 mill. kr	
• Overføring fra drift	360 mill. kr
• Kompensasjon for merverdiavgift	294 mill. kr
• Netto ubundne fond	5 mill. kr
➤ Totalt	1 813 mill. kr

Oppsummering

Et stramt men ansvarlig, langsiktig og bærekraftig budsjettopplegg

- ✓ Et nødvendig taktskifte.
- ✓ Ressursdreining fra unge til eldre og prioritering av helse og mestring.
- ✓ Styrket handlingsrom og økt omstillingstakt
- ✓ Ny teknologi, nye arbeidsformer og strukturendringer
- ✓ Alt som kan digitaliseres skal digitaliseres
- ✓ Tar nødvendige grep nå for å sikre framtidig velferd.

**KOMMUNAL
ØKONOMISK
BÆREKRAFT**

